

держави та довірі суспільства до правосуддя. Корупція є серйозною перешкодою для розбудови правової держави в Україні. Ефективна боротьба з цим явищем вимагає не лише створення відповідних інституцій, але й забезпечення їхньої незалежності, прозорості та підзвітності, а також активної участі громадянського суспільства та міжнародної спільноти. Подолання цих викликів вимагає системного підходу, який включає законодавче вдосконалення, реальну політичну волю, ефективну роботу антикорупційних органів та забезпечення належного контролю з боку громадськості. Тільки за умови рішучих змін у правовій системі та боротьбі з корупцією Україна зможе забезпечити верховенство права та досягти стандартів, необхідних для вступу до Європейського Союзу.

Список використаних джерел

1. Індекс корупції CPI-2016 // Transparency International Ukraine: офіц. сайт. URL: <http://tiukraine.org/research/indeks-koruptsiyi-cpi-2016>
2. Рекомендації Європейської Комісії щодо статусу України на членство в ЄС від 17.06.2022. https://www.eeas.europa.eu/delegations/ukraine/рекомендації-європейської-комісії-щодо-статусу-україни-на-членство-в-єс_uk.
3. Тільки 10% українців повідомляють про корупцію, з якою стикаються. У чому причина і як змінилася ситуація за останній рік | Політична партія «Слуга Народу». Політична партія «Слуга Народу». URL: <https://sluganarodu.com/tilky-10-ukraintziv-povidomliaiut-pro-koruptsiyu-z-iakoiu-stykaiutsia-uchomu-prychyna-i-iaak-zminylasia-sytuatsiia-za-ostanniy-rik/>
4. Бровко Н. І. Роль громадськості у протидії корупції в освітній сфері як необхідна умова модернізації освітньої діяльності ЗВО. Пріоритети модернізації аграрної освіти у сучасних умовах: від витоків до сьогодення. До 395-річчя історії закладу освіти та 178-ї річниці освітньої діяльності на теренах Білоцерківщини: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (БНАУ, 24 вересня 2025 р.). Біла Церква, 2025. С.189-191.

УДК 343.35:338.2:351.751

Макарчук В. В., д.ю.н., доцент кафедри конституційного права та теоретико-правових дисциплін

Білоцерківський національний аграрний університет

vitalik.mako@gmail.com

КОРУПЦІЯ ЯК ФАКТОР ЗАГРОЗИ ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ

У тезах розглядається корупція як системна загроза економічній безпеці держави. Особлива увага приділяється ролі правоохоронних органів у протидії корупції та їхній

функції у забезпеченні економічної стабільності. Також аналізуються ключові інструменти економічної безпеки, такі як бюджетна, податкова та монетарна політика, правове регулювання та механізми державного контролю.

Ключові слова: корупція, економічна безпека, правоохоронні органи, антикорупційна політика, стратегічне планування, бюджетна політика, монетарна політика, правове регулювання, державний контроль. Боротьба з корупцією розглядається як спеціальна функція правоохоронних органів у сфері національної безпеки і оборони, що є невід'ємною частиною державної антикорупційної політики, особливо в умовах євроінтеграційних процесів в Україні. Корупція становить пряму загрозу економічній безпеці держави, оскільки правоохоронні органи мають повноваження, спрямовані на підтримання рівня економічної стабільності та боротьбу з економічною злочинністю, а корупційні прояви підривають ці зусилля.

Корупція є системною загрозою національній безпеці. Корупція підриває економічну стабільність, знижує довіру до державних інституцій та створює умови для розвитку організованої злочинності. Вона є однією з ключових загроз, які зачіпають основи національної безпеки, зокрема економічну, соціальну та політичну сфери.

Корупційні практики підривають авторитет державних органів, знижують ефективність їх роботи та створюють умови для порушення законності. Це особливо небезпечно для правоохоронних органів, які мають забезпечувати безпеку та правопорядок. Для протидії корупції необхідно впроваджувати комплексні заходи, включаючи посилення контролю за діяльністю державних органів, забезпечення прозорості прийняття рішень та активізацію роботи антикорупційних органів.

Корупційні ризики, зокрема в системі правоохоронних органів, які є ключовими суб'єктами формування та реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони, знижують їхню ефективність та здатність виконувати функції із захисту національних інтересів, що призводить до загального послаблення безпекового сектору. Для підвищення ефективності боротьби з корупцією як загрозою національній безпеці необхідне інституційне удосконалення механізму діяльності правоохоронних органів, включаючи впровадження системи стратегічного планування та розробку відповідних стратегічних програм їхньої діяльності. Зокрема у сфері економічної безпеки повноваження правоохоронних органів здебільшого орієнтовані на підтримання рівня економічної стабільності держави.

До ключових інструментів належать державна бюджетна та податкова політика, які формують стабільні доходи держави, визначають напрями витрат і дозволяють здійснювати макроекономічне регулювання. Це дає змогу забезпечувати виконання соціальних зобов'язань, фінансування критичної інфраструктури та витрат, необхідних для стійкості економіки. До цього додається контроль державних фінансів та ефективне управління державним боргом, що зменшує вразливість держави до фінансових ризиків [1, с. 40].

Монетарна політика (проваджена, зокрема, центральним банком) - підтримка стабільності національної валюти, регулювання грошової маси, кредитів, процентних ставок є фундаментальною для підтримки макроекономічної стабільності, стримування інфляції та забезпечення ліквідності банківської системи [2, с. 90]. Це також передбачає підтримку здоров'я банківського сектора, захист банківських балансів та контроль за фінансовими потоками, що має значення в кризових ситуаціях [3, с. 80].

Правове регулювання - важливий елемент, що включає в себе: антимонопольне законодавство, регулювання зовнішньоекономічної діяльності, інвестиційні, митні, податкові та екологічні норми - створює правову основу, яка захищає ринок від домінування окремих суб'єктів, стимулює конкуренцію, захищає права власності (включно з інтелектуальною), і визначає правила гри для внутрішніх та зовнішніх економічних відносин. Також важливим є нормативно-правове забезпечення механізмів державного контролю - це створення інституцій, які можуть виявляти, аналізувати та нейтралізувати загрози (економічні злочини, корупцію, тіньову економіку тощо) [4, с. 22].

Економічна безпека України забезпечується комплексом інструментів, які передбачають регулювання фінансової, економічної, соціальної та ресурсної сфер з метою захисту національних інтересів та стабілізації економіки. До основних інструментів належать фіскальні та фінансові механізми, що включають бюджетну та податкову політику, спрямовані на формування стабільного дохідного потоку держави, регулювання витрат і підтримку економічного розвитку, а також контроль державних фінансів із запобіганням корупційним і фінансовим зловживанням. Правове та регуляторне забезпечення економічної безпеки також включає антимонопольне законодавство, регулювання зовнішньоекономічної діяльності та захист прав інтелектуальної власності, що сприяє запобіганню монополізації ринку, стимулюванню інноваційного розвитку та контролю стратегічно важливих товарів. Інструменти енергетичної та ресурсної безпеки передбачають диверсифікацію джерел енергопостачання, формування стратегічних запасів, енергоощадження та ефективне управління природними ресурсами з метою забезпечення стійкості до кризових ситуацій.

Отже, економічна безпека України забезпечується комплексом взаємопов'язаних інструментів, які умовно можна поділити на три основні групи: фінансово-економічні, інституційні та правові (нормативно-правові). Ефективність цих інструментів значною мірою залежить від їх системного застосування та сталої реалізації державної політики. Корупція в економічній сфері сприяє виведенню коштів з державного бюджету, знижує ефективність інвестицій та створює умови для «тіньової економіки». Це призводить до втрати конкурентоздатності держави на міжнародній арені та погіршення економічного стану країни.

Список використаних джерел

1. Вишнеvsька О. М., Зуб О. М. Економічна безпека: конспект лекцій. Миколаїв : МНАУ, 2015. 88 с.
2. Luchko M., Pavelko O. The economic security of Ukraine: the essence and dependence on financial results accounting of construction companies activities. *Contemporary Business*. Vol. 2. P. 87–99.
3. Джафарова М. В., Шевчук Т. А., Калиновська Я. О., Стащак А. Ю. Економічна безпека України: економіко-правовий аспект. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія «Право». 2019. Вип. 55, т. 2. С. 78–84.
4. Іванова Н.С. Економічна безпека : навч. посібник. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2020. 139 с.

УДК 340.132

Настіна О.І., к.ю.н., доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
Білоцерківський національний аграрний університет
o.nastina@ukr.net

ЮРИДИЧНІ КЛІНІКИ ЯК СУБ'ЄКТИ НАДАННЯ БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВНИЧОЇ ДОПОМОГИ

У публікації досліджено роль юридичних клінік у системі надання безоплатної правничої допомоги в Україні. Проаналізовано правовий статус юридичних клінік як суб'єктів права, визначено їх місце в національній правовій системі, охарактеризовано законодавчі засади діяльності та практичні аспекти функціонування. Розглянуто взаємодію юридичних клінік із центрами безоплатної правової допомоги, органами місцевого самоврядування, громадськими організаціями.

Ключові слова: юридична клініка, безоплатна правнича допомога, правова освіта, правова культура, студентська практика, суб'єкти надання допомоги, доступ до правосуддя, правові послуги.

На сучасному етапі розвитку правової системи України забезпечення доступу громадян до правосуддя є одним із ключових принципів побудови правової держави. У цьому контексті особливу роль відіграють юридичні клініки, які поєднують навчальний процес студентів-правників із практичним наданням безоплатної правничої допомоги соціально вразливим верствам населення.

Правові засади діяльності юридичних клінік визначено, зокрема, Законом України “Про безоплатну правову допомогу” від 2 червня 2011 р. № 3460-VI [1], а також Положенням про юридичну клініку вищого навчального